Nevěřím, co si nepamatuju

JAN SLEZÁK

Nevěřím, co si nepamatuju

…•…

JAN SLEZÁK

„… tak už si konečně zapal," požádal mě pan otec, když postavil na stůl dvě skleničky od hořčice s vonícím čerstvě zalitým turkem.

„Abys to mohl dokouřit?" snadno jsem odhalil jeho úmysl. „Mám hotovou formu, zaliju to sádrou a můžeme si dát kafe a cigárko."

„Než rozděláš sádru, kafe vystydne" namítl.

„Mám rád i studené a nalitou formu mám za dvě minuty. Potom bude dost času, než to ztvrdne."

„Tak já si zapálím a pak ti to předám. Celou cigaretu nechci, nesmím kouřit."

Zapálil si a pozorně sledoval, jestli jsem dost opatrný, aby nebyly v modelu bublinky vzduchu. Když jsem měl hotovo, vzal jsem od něho cigaretu, potáhl jsem si a s chutí upil ještě horkou kávu. S hrnkem v ruce teď stojím u okna atelieru a dívám se na kvetoucí zahradu v šikmém světle zapadajícího slunce.

„Napsal jsem knihu," říkám, aniž bych otočil hlavu.

„Jakou knihu?"

„Prostě knížku. Pamatuješ, jak jsme se kdysi vsadili, který z nás něco napíše dřív? Ty jsi napsal knihu o písmu a vyhrál, ale já jsem nakonec taky něco sesmolil. O životě a o myšlence, kterou člověk pochopí v poslední chvíli."

Venku na sebe volají ptáci, šedomodrý kocour se vyhřívá na betonovém schodku, Iva se rýpe v záhoně růží, maminka kropí na dvoře muškáty, mně upadl popel z cigarety na parapet a pan otec se spokojeně usmívá.

„Kolik času ti to psaní zabralo? Je to dřina, co?"

„Asi dva roky, ale přemýšlel jsem o tom několik desítek let."

„Těším se, až si to přečtu," vstane tatín ze židle, podá ze skříňky lahev koňaku, nalije si, zvedne slavnostně sklenici a podívá se mi upřeně do očí.

„Tak na tebe a tvůj román…"

… • …

Věnováno panu otci

Nechejte se vtáhnout do smyšleného příběhu
plného skutečných postav.

„Viděla jsem tě v televizi, tak ti volám," ozvalo se včera v mém telefonu a chvíli bylo ticho.

„Nevíš, kdo volá, co?"

To teda nevím, chce se mi říct. Cizí ženské mi nevolají, jenom pracovně, a tak dál mlčím.

„Radka, Kunštát, keramika," zazněly v telefonu hesla, „nechceš se někde potkat?" a mně to konečně docvaklo.

Tak sedím na náměstí Svobody u kafe a rozhlížím se, jakože z nudy. Přišel jsem radši dřív, nechtěl jsem stát na náměstí a hledat očima ženskou, o které vůbec nemám tušení, jak vypadá. S jednou spolužačkou jsem se před lety sešel a už nikdy jsem to nechtěl zopakovat. Spolužačky by měly zůstat navždy mladé a krásné. Nechtěl jsem to a přece tady sedím a čekám. Třeba nepřijde, nebo mě nepozná a já tady zůstanu sám sedět. Nevadilo by mi to, to náměstí fakt miluju, hlavně ve všední den po ránu. Jednou určitě strávím v Brně dovolenou a každý den ráno si tady dám kafe. Nad střechou Rozkvětu letí dětský drak, ve městě, v květnu, v devět ráno…

Možná bude pořád pěkná. Po čtyřiceti letech to není moc pravděpodobné, ale stát se to může. I mezi padesátkou a šedesátkou jsou pěkné, milé, sebevědomé a chytré ženy.

Drak zmizel, ale po chvíli se vynořil nad Komerční bankou a zůstal téměř stát, pak se znovu začal třepat ve větru. Dole na náměstí byl jenom slabý vánek, šepot města, maminka, co mluví do kočárku, chlápek v klobouku a starý rocker se startkou na rtu.

Proč by měla být pěkná? Třeba bude milá, usměvavá, roztomile upovídaná a já budu jenom sedět, poslouchat a vzpomínat. Byl jsem s ní někdy tady na Svoboďáku? Asi ne. Hodila by se sem. Tmavý dlouhý vlasy, docela vysoká, jen o kousek menší než já, statnější postava, hrubší hlas. Kouřila? Asi jo, spíš málo. Oči? Nevím. Nos, pusa, brada? Nevím. Hrozně jsme se nasmáli, Radka, Patica a já, na louce, v lese, v autobuse, na náměstí v Kunštátě, v obchodě, v parku, všude.

Chlápek v klobouku si všiml draka nad městem. Dívá se za ním, zvedá klobouk, jako že zdraví, zakroutil hlavou a odešel do banky. Od České ulice přichází ženská postava. Dlouhá červená sukně, černé vlasy, velký klobouk, rázná chůze, přes rameno žlutá kabela. Radka? Těžko. Má příliš mladý krok a ten klobouk. Odchází do Kobližné. Škoda.

Přijela tramvaj, vystoupilo dost lidí, ale žádná Radka, starý rocker si sedl na lavku a holka z tramvaje si k němu přisedla. K rockerům si vždycky sedají holky, i když této je kolem padesátky. Nabídl jí startku, zapálili si a jen tak sedí. Drak se třepetá nad nimi, po dlažbě hrká vozík staré paní, maminka pořád mluví do kočárku, jako

do mikrofonu, chlápek v dlouhém kabátě běží k mamlasům v rozvázaných botách, chlapeček v bílé košili si sedl na zem a bulí, otec mu domlouvá, matka domlouvá otci a ti dva na lavce jen tak sedí a drží se za ruce…

„Ahoj Honzo."

Ohlédnu se, chlápek s rozvázanýma botama právě mizí v průchodu, a nade mnou stojí Radka.

„Ahoj Radko," vstávám zdvořile, „kde máš klobouk?"

„Jaký klobouk? Nikdy jsem žádný neměla. Moje sousedka, ta jo, ta nosí klobouky, protože ze sebe dělá honóru. Mě by to akorát zavazelo a potřebuju hodně vzduchu. Sedneme si a povídej, jak se máš? Neviděli jsme se tak dlouho."

„Jo, celý život," utrousil jsem zamyšleně.

„Máš pravdu. Vlastně celý život. Nějak to uteklo. Vzpomněl sis někdy? Nedávno jsem vysávala v obýváku a v televizi, mám u vysávání vždycky puštěnou televizi, vidím chlápka v tmavým saku s divnou kravatou, jak cosi vysvětluje. Neslyšela jsem přes vysavač, ale okamžitě jsem se zastavila. To je Honza, říkám. Byla jsem tam sama, tak to nikdo neslyšel, ale řekla jsem to nahlas. Nebyla jsem si jistá, tak jsem vypla vysavač a šla k televizi, dořekl jsi větu o nějaké zahradě a hotovo. Naštěstí ta moderátorka řekla, že jsi to ty, a co děláš. Tak jsem si našla číslo, zavolala ti a teď jsme tady. Nemůžu tomu uvěřit."

„Dáš si něco k pití?" přerušil jsem ji.

„ Jo, kafe a nějakou vodu. Spíš je to na panáka, ale je ráno a já tvrdý stejně nepiju. Nanejvýš pivo, to mám ráda, občas zajdeme s Pavlem na jedno, dvě. Mám to prostě ráda.

„Já nepiju vůbec."

„Jako, jak vůbec? Ani pivo?"

„Jsem abstinent"

„Kecáš. To jako úplně? Jak se ti to stalo? To ses léčil, nebo co?"

„Ne. Prostě jsem se jednou probudil a řekl si dost. A od té doby si nedám ani pivo. Teda až na výjimky."

„No vidíš, všechno má výjimky. Já taky nepiju denně," vysvětlovala.

„Ale já maximálně jedno pivo za rok, a ještě ne každý rok. Musí k tomu být atmosféra. Například naposledy asi před čtyřmi pěti lety jsem byl s naším Janem, to je syn a s jeho kamarádem, u nás na chalupě v Jimramově, něco jsme tam dělali…"

„Kolik máš vlastně dětí a co dělá tvoje žena? Jsi snad ženatý, když máš syna," přerušila mě zase.

„Děti mám čtyři ze dvou manželství. Nejstarší je Tereza, potom Bára Aninka a poslední kluk se jmenuje Jan. Moje paní je Anuška a je herečka."

„Já mám dvě holky. Ta starší, to je teda poděs. Asi jako jsem bývala já, však víš. Mladší už má dvě vnoučata. Teda moje vnoučata, kluk a holka. Máš taky vnoučata? Určitě, když máš tolik dětí, co?“

„Tři. Dospělou vnučku Lucii a skoro dospělého vnuka Radovana od nejstarší dcery a Bára má tříletou Albertu,“ odpověděl jsem.

„Náš Pavlík, to je ten vnuk, má sedmnáct. Hrozně mně připomíná nás. Jak jenom může, zmizí do lesa. Nejradši na Babí lom. Pamatuješ, jak jsme tam chodili s Paticou? Vidíš se s ním někdy?“

„Už moc roků ne.“

„Často vzpomínám… Třeba jak jsem si natrhla lýtko o šutr. Ještě mám jizvu. Nesl jsi mě na zádech a Patica mně utíral krev kapesníkem. U potoka už jsi nemohl, ale tvářil ses, jako bys mě chtěl nést navěky…“

Náměstí už je plný lidí. Maminka s mikrofonem nad kočárkem se pomalu posunuje k zastávce, draka sice nevidím, ale určitě se zase objeví, projela skupinka chechtajících se děcek na kolečkových bruslích, holka s kytarou na zádech na někoho čeká, a mamlas na mě mrkl okem. Co dělá, když ho svrbí nos, římsu pustit nemůže, má štěstí, že je z kamene…

„Co si dáte?“ probral mě číšník.

„Dvě presa, matonku a tonik s ledem a citronem,“ objednávám.

„Led ještě nemáme,“ opáčil číšník.

„To jakože led bývá až po obědě? Tak bez ledu, ale hodně studený.“

„Obědy nepodáváme,“ číšník na to.

„Tak bez oběda, bez ledu a bez keců,“ přisadila si Radka jízlivě a číšník zmizel.

„Ten už nám nic nedonese,“ podotkl jsem.

„Ale donese. Slabý kafe, matonku od včerejška bez bublinek a do toniku ti místo ledu plivne,“ smála se Radka a já jsem si přitom aspoň na okamžik matně vzpomněl, jak vypadala před čtyřiceti lety.

Babí lom. Občas jedu přes Kuřim a vidím rozhlednu, tak si vzpomenu, že jsem tam někdy byl. Ale natržený lýtko? Spíš vzpomínám na čápa. Letěl tak nízko, že ho chtěl Patica chytit za nohy. Vyskočil, máchl rukou do vzduchu, ztratil rovnováhu a sjel ze svahu. Na zadku, na nových riflích měl hnědý flek, jako kdyby se podělal. Chechtali jsme se mu.

„Pamatuješ na toho čápa?“ ptám se Radky.

„Jakýho?“

„Pod Babím lomem. Jak ho chtěl Patica chytit.“

„To nevím. Asi jsem u toho nebyla, nebo to bylo jindy a já jsem to zapomněla. Vzpomínám na tebe. Jak jsi mě nesl na zádech, u potoka sis zapálil cigáro, ačkoli už jsi nemohl dýchat a omýval jsi mi nohu. Bylo to příjemný."

Holka s kytarou pořád čeká. Má khaki sukni a na nohách veliký boty. Hledám na nebi draka a snažím se vzpomenout na Radku s natrženým lýtkem. Místo toho vidím Paticu, jak leží v trávě na palóku, civí do nebe a říká, že bysme mohli zajet do Kuřimi. Číšník postavil na stůl beze slova kafe, matonku a tonik. Holka s kytarou se rozběhla za malou paní s velkou taškou a objímá ji. Zakryla je projíždějící tramvaj.

„Já tady kecám o minulosti, ale chtěla jsem vědět, jak žiješ a co si všechno dělal. Nemám moc času, musím nakoupit a vrátit se domů. Za půl hodiny mi jede autobus. Doma mě čeká hromada práce. Tak povídej."

„Nic zajímavého mě nenapadá. Nosilas dlouhý vlasy, ne?"

„Byla jsem vždycky spíš nakrátko. Zato tys měl vlasy mnohem delší a měls jich o hodně víc. Ale jinak ses moc nezměnil. Když jsi přišel poprvé do práce v Kunštátě, říkala jsem si, co to je za exota. Kluk v bílých gatích do zvonu a v zeleným triku s nápisem „Ať žije klub nepřátel Karla Gotta", mezi učněma v motérkách. Ten bude pěkně namyšlené, myslela jsem si."

„A byl jsem."

„Ani ne. Ale někdy ses dost vytahoval. Třeba, jak jsi v Boskovicích před kinem srazil Borka na zem. To bylo dobrý. A pro tebe štěstí, že se tak praštil, že to raději vzdal."

„Kdo byl Borek?"

„Ten kluk z Rudky, co se mnou šel do kina a měl blbý kecy. Aspoň podle tebe. Nevzpomínáš? Chytal mě kolem ramen a říkal něco jako, že nedoštudovaní machři, co si myslí, že jsou z velkýho města, neumí ani pořádně chytit holku..."

„Tak jsem mu jednu cásl. Nedivím se ani teď."

„No, jenom jsi ho žduchl, ale spadl škaredě. Od té doby si dlouho myslel, že jsem tvoje. Ale vykládej, cos dělal celou tu dobu, kam jsi zmizel, jak ses oženil..."

U automatu na lupeny cinkla o dlažbu mince. Chlápek, co mu vypadla, se ani neotočil. Měl rezavé vlasy a na zadku flek. Rocker s holkou odchází do České, u kašny stojí borec v kabátě a s fajfkou v puse, z Běhounské se hrne dav školáků, u sousedního stolku sedí dva kluci, hledí do mobilů a chechtají se.

„Není moc co vykládat," odpovídám. „Oženil jsem se dvakrát. Odstěhovali jsme se do Mostu a pak do Hradiště, máme tam domek a žijeme celkem spokojeně. Keramiku jsem nikdy nedělal. Vychodil jsem stavárnu a různě se tím živil. Docela to šlo. Ty ještě točíš hrníčky?"

„Doma ve dvoře mám dílnu, ale dělám jenom ve volném čase. Máme malé hospodářství. Pavel se stará o koně, já o husy, králíky, slepice a prase. V Kunštátě v keramičce na dvoře jsme taky měli králíka, pamatuješ? Rouža ho krmila a tys ho učil panáčkovat. Viděl jsi ji někdy? Byla někde od Hradiště."

„Rouža z Tupes... Byli jsme ji s Paticou kdysi navštívit. To jsme ještě nebyli ženatí. Přijeli jsme za ní do práce, malovala růžičky na talíře, vůbec se nezastavila a vykládala historky z Tupes o lidech, které jsme vůbec neznali. Odpoledne jsme seděli v místní hospodě a ona pokračovala."

„Já jsem ji už od vyučení nikdy neviděla."

„Když jsem se nastěhoval do Hradiště, tak jsem se po ní ptal, ale odešla někam do Německa."

„Z Hradiště byla i Saša," poznamenala Radka.

„S tou jsem se sešel asi před deseti lety. Bylo to divný setkání, neměli jsme si co říct, hned, jak přišla, jsem byl hrozně zklamaný, jak vypadá. Ani ne, že zestárla, ale prostě nebyla tak pěkná, jak jsem si pamatoval. Snad jenom oči, ale i ty vypadaly ustaraně. Celá byla, jako když vyčerpaná, bůhví co prožila. Řekli jsme si, že se ještě sejdeme, ale už se neozvala."

„Všichni si tehdy mysleli, že skončíte spolu."

„Fakt to tak vypadalo?"

„A ne? Když ses pustil do Petra Smělíka potom, co se snažil Sašu oblbovat, jak on to uměl?"

„Asi jsem usoudil, že je jí to nepříjemný."

„Šli jste si to se Smělíkem vážně rozdat za kadibudku. Opravdická bitka. On ti dvakrát pořádně ubalil, ale tys to ustál."

„Skončilo to remízou, předpokládám."

„Vlastně jo, ale zase jenom vzpomínáme. Volala jsem ti, abych se dověděla, jak žiješ, ale možná, že jsem tě jenom chtěla vidět."

„Taky jsem tě chtěl vidět a musím říct, že vypadáš fakt dobře."

„Dáte si ještě něco?" ptal se náhle číšník. „Všechno v pořádku?"

„ Já si dám ještě jedno kafe a tonik. A ty?" obracím se na Radku.

„Už nic. Za chvilku musím běžet."

Číšník odplul a já jsem zůstal očima nad Kleinovým palácem. Vypadalo to, jakoby tam seděl zahradní trpaslík, ale na tu dálku jsem to nemohl vidět. Drak nikde...

„Zápisky tě ještě nepřešly?" směje se Radka. „Nosil jsi pořád v kapse deníček a dělal sis vtipné poznámky k tomu, co se stalo, nebo co kdo řekl. Tvrdil jsi, že budeš spisovatel."

„Chtěl jsem. Párkrát jsem to zkusil, ale nelíbilo se mi, co jsem napsal, tak jsem toho nechal. Asi nemám talent, nebo jsem to nechtěl dost silně."

„Vzpomínám, jak jsme byli na intru v jídelně, Reneček nesl na talíři fazolky na smetaně, Rosťa z Pejru na něho hukl a Reneček vylil fazolky na zem. Běžel do kuchyně pro hadr a mezitím vstoupil vychouš a kráčel si to důležitě přímo na fazolky. Uklouzl na nich, nohy mu vyletěly do vzduchu, praštil sebou a hrnek čaje si vylil přímo do klína. Všichni byli zticha, ale ty jsi vytáhl svůj deníček a prohlásil jsi: Píšu si. Skoče mezi jídelními stoly dvojitého axelpaulsena s hrnkem čaje… Pomočil se. Všichni řvali smíchy."

„To sis vymyslela," smál jsem se.

„To si náhodou dobře pamatuju. Máš ještě ten deníček?"

„Ne. Někde se ztratil."

„Já už přívěsek od tebe taky nemám."

„Dal jsem ti přívěsek?"

„Jo. Takový maličký modře glazovaný reliéf z hlíny. Poslední bleděmodré blues. Tak jsi to nazval. Vyrobil jsi to v dílně a kluci se smáli, že místo hrníčků a váziček děláš vrapatý placky. Mě se to líbilo."

„Zvláštní. Málokdy jsem udělal něco, co se někomu líbilo. Máš i něco od Patici?"

„Kromě pokusů o pusu mi nikdy nic nedal… Patica… Jak dlouho jsi ho neviděl? Myslela jsem, že budete kamoši navždy. Pohádali jste se? Něco jste si provedli?"

„Ne. Prostě jsme se oženili, neměli jsme čas na blbosti, já jsem se odstěhoval z Brna, on se neozval, já se taky neozval, pak jsme se asi po deseti letech potkali, chvíli pokecali a pak nic. Šli jsme dál každý jiným směrem. Někdy si na něho vzpomenu, jednou jsem ho hledal u něho v práci, ale přešel někam jinam, nevím, kde bydlí a tak. Kdybych opravdu chtěl, asi bych ho mohl najít, ale vždycky to odložím a čas plyne…"

Na stůl přistálo kafe a tonik. Obloha se zatáhla, začalo foukat i mezi domy. Těsně nad zemí letěl kolem mé boty ve větru lístek na tramvaj, tak jsem na něho dupl. Přiběhla asi pětiletá holčička, stoupla si přede mě a valila na mě velké černé oči.

„To je tvůj lístek?" podával jsem jí ho.

Chytla lístek, běžela zpátky a na zádech měla trpaslíka. Červeného s modrýma ušima a zelenou čepicí.

„Drak se jí asi utrhl. Kam dala šňůru?" nečekám odpověď.

„Pavel našel loni takto poletovat tisícovku. Koupil mi kytku a vnoučatům lego. Byli hrozně překvapený, protože Pavel jim dává dárky jenom na Vánoce, nebo k narozeninám. Ale jinak je moc hodnej a pracovitej. Chodí do práce, stará se o hospodářství, pořád něco spravuje, přistavuje, předělává… Máme se dobře… Pavlík k nám

zajede kdykoli může, chodí s Pavlem na ryby, byli i v Norsku. Od té doby vykládá, že ve Svratce je to okresní přebor, ale stejně chodí. Včera donesl kapra, mám ho nachystaného na oběd…“

Taky se mám dobře. Piju kafe, Radka klábosí, v oknech banky se odráží mraky, lidi kolem nespěchají, tramvaje jezdí, mamlasi stojí, drak se na nás směje zpoza střech, chlapeček v kraťasech plive do kašny a holčička v bílé sukýnce na něho vyplazuje jazyk…

„Občas vzpomínám, jak jsme byli na zájezdě na Karlštejně. Ty, já a Patica jsme se drželi pořád spolu. Z hradu si toho moc nepamatuju, byl jsem tam ještě několikrát a všechno se mi nějak slilo, ale vím, že jsme my tři leželi u řeky v trávě a pořád jsme se chechtali.“

„Jasně. Vykládali jste nějaký vtipy, Patica se pokoušel vzít mě za ruku, ty sis toho nevšímal a já jsem nevěděla, jestli je mně to příjemný nebo ne. Pak jsi ukázal na loďku na břehu a navrhnul jsi, že se projedeme. Seděl jsi u vesel, Patica za tebou a já naproti. S pramicí jsi to moc neuměl. Kličkovali jsme po vodě, proud nás unášel a na mě cákala od vesel voda. Patica chtěl vidět, co je pod vodou, naklonil se z loďky, strčil hlavu do vody a málem nás převrátil. Viděl jsem štiku, chtěla mně ukousnout nos, prohlásil, když se vynořil. To mě nepřekvapuje, říkal jsi, tebe kousl ve vodě do hlavy i pes. Byl to záchranář, bránil se Patica, potápěl jsem se a on si myslel, že se topím, tak mě chtěl vytáhnout na břeh. Hrozně jsme se tomu smáli. K autobusu jsme přišli pozdě, Kočiček s mokrou hlavou, já v mokrých šatech, všichni nám nadávali a nechápali, co je na tom tak k smíchu, že na nás museli čekat.“

Paticu kousl pes do hlavy. Na to jsem úplně zapomněl. Tonik bez ledu už je docela teplý, Radka vykládá, co se odehrálo v autobuse po cestě z Karlštejna. Osazenstvo sousedního stolu se mezi tím vyměnilo, teď tam sedí tři ženy středního věku, říkají si holky, jedna vypadá jako ředitelka firmy, druhá má holý ramena s tetováním a třetí je celá šedá. Uvažuju, jak se asi daly dohromady, možná jsou to prostě spolužačky z devítiletky. Ředitelka se rýpe v zubech vizitkou, chlápek, co jde okolo, se otočí k tetované a zdraví, ahoj Marto. Marta ani nezvedne hlavu, šeptá něco kamarádkám a klepe si na čelo.

„Měl jsi taky nějakou holku v Anglii, nebyla to tvoje první žena?“ zeptá se Radka náhle. Co všechno si ta holka pamatuje?

„To byla sestřenice,“ směji se. „Můj otec měl dva bratry. Starší strýc Josef po dědečkovi měl dceru Hanu a to byla ona. Teď žije v Aténách. Strýc Dušan měl Adélku a Michala a ještě jsem měl strýce Mirka. S tetou Jindřiškou měli dceru Alenu, ta je v Itálii. Mirek byl otcův bratranec, ale Alenu jsme měli za pravou sestřenici. Tak už znáš celou naši rodinu.“

„Máš taky sestru, pokud vím."

„Jasně, Iva žije v našem rodném domě s maminkou. Ivu jsi přece znala, občas se objevila v Kunštátě."

„Já jsem tak velkou rodinu neměla. Bratrance a sestřenice jsem prakticky neznala. Rodiče už nežijí. Mám jenom Pavla a děti, ale stačí to."

Šedá paní u vedlejšího stolu se začala hlasitě smát. Vůbec to k ní nesedělo. Úplně se zajíkala a mezi tím ze sebe vyrážela jednotlivá slova, něco jako, že to nemůže její kamarádka Soňa, taková úspěšná starostka, myslet vážně. Soňa jí odpověděla, že to myslí smrtelně vážně a že neví, co je na tom k smíchu. Šedá si utírá slzy, Marta kývne na číšníka a starostka Soňa se zadívá na mě a omluvně se usmívá.

„Už musím jít," říká náhle Radka, zvedá se a bere kabelu. „Tak ahoj a ozvi se někdy."

„Ty se ozvi," odpovídám, „nebo to dopadne, jak s Paticou, že se už neuvidíme a to by byla škoda."

Objal jsem ji, ani nevím proč. Odchází rázným krokem do Masarykovy ulice, zezadu vypadá nezvykle mladě, tašku přes rameno, mává rukou, aniž se ohlédne. Já si sedám a usrkávám kafe…

Hledám na obloze draka. Dívám se po kolemjdoucích, jestli někdo nemá hlavu zdviženou k nebi, ale všichni někam pospíchají a dívají se na cestu před sebou. Pán s bílou kšiltovkou na hlavě zastavil nějakou slečnu, objali se, políbili a odcházejí, držíce se za ruce. Jiný pán stojí opodál, kouří lulku, rozhlíží se, pak se podívá dolů na svoje boty a leští si je o kalhoty. Ob jeden stolek se posadila pěkná paní, kolem padesátky, s obrovskou kyticí tulipánů. Dala je na stůl, z kabelky vyndala cigarety a zapalovač, položila je vedle kytky, kabelku pověsila na opěradlo vedlejší židle, upravila si modrou sukni, zapálila si cigaretu a labužnicky se usmála. Musel jsem si taky zapálit.

Zkouším si vzpomenout na něco z doby, kdy jsme s Radkou a Paticou jezdili na výlety do okolí Kuřimi. Nic mě nenapadá. Mám úplně prázdno. Paní s tulipány se usmívá na číšníka, který si zapisuje objednávku, a já náhle v duchu vidím Paticu, jak se blíží ulicí v Židenicích kolem předzahrádek se třemi červenými tulipány v ruce.

„Nazdar, Pati," volal jsem na něho z protějšího chodníku, „jdeš přát babičce k narozeninám? Kde jsi vzal tu kytku?"

„Šlohl jsem ji na hřbitově. Dobrá, ne? Jdu za Adélou. Znáš Adélu?"

„Mám sestřenici Adélu, ale to asi nebude ona. Jinou neznám. Máš nějakou fungl novou holku?“

„Jo, nádherná. Viděli jsme se na táboře. Pojď se mnou, aspoň se seznámíš.“

„Počkej, ty vole, ty jdeš s kyticí za novou kámoškou a já mám jít s tebou?“

„To je právě ono. Zatím nevím, jak se to vyvine a ze začátku je to vždycky trapas. Když budeš se mnou, tak se budu cítit jistější.“

„Tak jo, stejně nemám co dělat,“ uzavřel jsem rozhovor a šli jsme směrem ke kasárnám.

Adéla bydlela v bytovkách na Meluzínově ulici a byla fakt pěkná. Vysoká jak já, dlouhé lesklé tmavé vlasy s ofinou, velké černé oči trochu dál od sebe, černé obočí, světlá pleť, štíhlá postava v riflích a tričku s kulatým výstřihem, na nohách polokecky a na rtech široký úsměv s malinko poodhalenými zuby. Sedli jsme si na schodky ve vchodu bytovky, Adéla uprostřed a Patica jí podal tulipány. Usmála se na něho, ale zřejmě nevěděla co s nimi, tak je položila na zídku.

„Co děláš?“ zeptala se mě.

„Učím se hrnčířem v Kunštátě. A ty?“

„Chodím na střední, je to dost nuda, ale chtěla bych na vysokou, studovat psychologii.“

„To se pak přihlásím. Mám pocit, že blbnu. Jdu třeba v noci na hřbitov, lehnu si na nějaký vhodný hrob, podložím ruce pod hlavu a pozoruju hvězdy. Kolem mě svítí svíčky, nade mnou jsou miliony jejich odrazů a já nevím, proč žiju.“

„To je teda dost ujetý,“ zkonstatovala. „Zkusil ses otočit na břicho a hledět do země pod náhrobní desku?“

„Myslíš, že bych tam viděl sám sebe za sto let? V rozpadlé truhle, vyhaslé oči, pár vlasů a dlouhé nehty. Ty prý rostou i po smrti. Nade mnou na náhrobku by seděla dušička, plakala a vyčítala si, že poslechla nějakou bláznivou psycholožku a teď je bez těla a bez kamarádů.“

„Počkej, blázen jsi ty, ne já,“ bránila se, „já tě mám léčit.“

„Tvoje pošahaná rada mně akorát přivodila hlubokou melancholii. Jediný normální je tady Patica. Sedí, nepřemýšlí o kravinách a je mu smutno, že vadne kytka tulipánů, kterou ti z lásky přinesl,“ uzavřel jsem hřbitovní téma.

Adéla se zasmála, zvedla se, slastně se protáhla, vzala kytici a odešla do domu, dát ji do vody…

Tak to má být vzpomínka? Určitě se to nikdy nestalo. Možná byla nějaká Adéla, asi jsme občas chodili na hřbitov pro kytku, když jsme ji potřebovali pro tetu k narozeninám, pro paní učitelku, nebo prostě udělat dojem na nějakou holku, ale

určitě jsme nevedli takové řeči. Prostě si vymýšlím, protože si na nic konkrétního nemůžu vzpomenout. Měl bych zkusit méně časově vzdálené období.

„Můžete mi připálit?“ vytrhl mě hluboký chraplavý hlas ze zamyšlení.

„Jistě,“ beru ze stolu zapalovač, natáhnu se k nastavené cigaretě a vidím snědou ruku s dlouhými prsty a upravenými nehty před úzkým horním rtem v pečlivě udržované, záměrně mírně neoholené tváři. Vypadá jako Ricardo, napadne mě náhle.

„Děkuji. Pěkný den,“ zachraplá hluboký hlas a hubená postava v černém plášti odchází dlouhými kroky naleštěných bot směrem do Masarykovy ulice. Naskakují mi podrobnosti naší španělské dovolené s Ricardem a Aninkou.

Seděli jsme na skalce nad šípkovými keři a pod námi v hlubokém údolí mezi horami Sierry Nevady bíle svítily domky nějaké vesnice. Kolem skalky se kroutila udržovaná cesta s cihlově červeným kamenitým povrchem, která mizela vpravo v borovém lese. Pod cestou k nám vztahovaly obrovské staré olivovníky pokroucené větve a mezi nimi prosvítaly světlé hřbety ovcí.

„Krása,“ šeptla Anuška, moje milovaná paní, s tmavými brýlemi upřenými směrem k protějším kopcům.

„Ricardo, uštípni výhonek tam toho zeleného keříku s těmi lusky,“ ukázala Aninka směrem k planince nad skalkou. „Zasadíme si ho doma na zahradě a budeme tam mít kousek Sierry Nevady. Viděla jsem ho v létě moc pěkně žlutě kvést.“

„Uloupni dva,“ přidala se Anuška, „tatínek nám ho taky zasadí, že Honzo,“ obrátila se na mě, pomalu se zvedla a všichni tři stoupali směrem k planince v malém údolíčku za skalkou.

Spustil jsem se na cestu pode mnou a vydal se směrem k borovému lesu, jestli se mi otevře za zatáčkou nějaký nový výhled. Proti mně se objevil malý šlachovitý snědý mužík s bílou kozou, která šla volně před ním jako pes. Měl na sobě sako neurčité barvy, světlé plátěné plandavé kalhoty, a na hlavě široký černý klobouk.

„Hola,“ zvolal na mě, když se přiblížil.

„Dobrý den,“ odpověděl jsem mechanicky.

„Vy jste Čech?“ překvapil mě, „to je náhoda. Neslyšel jsem češtinu několik let. Kde se tu berete?“

„Na dovolené. Naše dcera Aninka si vzala Švýcara, který má španělské rodiče a ti mají tady poblíž Granady dům. Tak jsme přijeli s mojí ženou, taky Annou, ale říkám jí Anuška, na návštěvu. A co vy? Podle toho, že jdete s kozou, jste asi místní.“

„Žiju tady v horách už moc let,“ vysvětloval. „Můj otec se mnou nechtěl mluvit jinak, než česky, ale před lety zemřel a já jsem zůstal sám. Ta čeština mi začala chybět, tak mluvím aspoň s kozou.“

Koza si mě chvíli prohlížela, pak krátce mekla, jakože na souhlas a odkráčela, popásat se vedle cesty.

„A ta koza je linguista," pokusil jsem se o vtip. „Rozumí česky, španělsky a možná i portugalsky nebo italsky."

„Přesně tak," potvrdil mužík, „je jí jedno, jakým jazykem na ni mluvím, ale rozumí všemu. Zpočátku jsem jazyky střídal, abych to vyzkoušel, ale teď už s ní mluvím jenom česky."

„Je perfektně ochočená," poznamenal jsem, „chodí s vámi jako pejsek bez vodítka."

„Nevím, jestli je ochočená, spíš to vypadá, že jí to vyhovuje, prostě to tak asi chtěla. Ona rozumí tomu, co říkám, ale já jejímu pohledu, mekání, cukání hlavou a hrabání nohou rozumím jen občas a velmi povrchně. Napadá mě, kdo je tady chytřejší? Můžu si já, který není schopen se naučit kozí komunikaci ochočit tvora, který v pohodě rozumí lidské řeči v několika jazycích?"

Odmlčel se. Nad údolím pod námi kroužili dva dravci, ovce se mezi olivami pomalu přesouvaly blíž k vesnici a pod cestou u lesa stála velká volavka.

„Měli jsme fenku, irského setra," navázal jsem povídání o domácích zvířatech, „taky rozuměla všemu, co se řeklo. Úplně mě to fascinovalo. Seděli jsme například v pokoji u stolu, celá rodina, a povídali si o všem možném, Fida, to byla ta fenka, ležela na křesle a vypadala, že spí. Když jsem mezi řečí, kdy mluvil jeden přes druhého, řekl, že si jdu zapálit, Fida se náhle zvedla a stoupla si přede dveře, protože věděla, že půjdu kouřit na dvůr a chtěla jít se mnou. Prostě poslouchala, co si říkáme."

„Chytrý pes, jako ta moje koza," poznamenal chlapík a sledoval čisté nebe, jakoby tam chtěl něco vyčíst. „Brzy bude zima," dodal.

Stáli jsme tam vedle sebe a kochali se pohledem na hory. V zimě je nahoře asi sníh, pomyslel jsem si. Teď to tak nevypadalo, ačkoli byl podzim, koupali jsme se včera v moři. Před námi se nad údolím tyčily holé vrcholky hor, vesnice pod námi byla ztichlá, jakoby spala, volavka odletěla někam nad les, na obzoru se objevil lehký bílý mráček a voda v jezeře pod vesnicí byla modřejší než nebe.

„No dobře, stará, už jdeme," řekl mužík směrem ke koze, která se postavila na cestu a výmluvně na něho hleděla.

„Tak sbohem," obrátil se na mě. „Pozdravujte doma, musí tam být krásně, třeba se tam ještě někdy podívám."

Je nádherně, říkám si. Sedím tu na náměstí už možná dvě hodiny a pořád je, na co se dívat. U stolků okolo se střídají hosté, tramvaje zastavují a vypouští lidi, jiné zase nasají a pokračují, aby se po chvíli objevila nová tramvaj a vypustila třeba tam

toho pána v letech, s dlouhými řídkými bílými vlasy až na ramena, v prvotřídním saku, bílé košili s kravatou, elegantní hůlkou a měkkýma botama, který se lehce opírá o rameno pohledné sportovně oblečené, podstatně mladší ženy a vždycky po několika krocích se zastaví, obrátí se k ní a něco jí naléhavě povídá. Ona se usmívá a jemně kroutí hlavou, jakoby říkala, že takové věci se přece neříkají na ulici. Pak ujdou zase pár kroků a scénka se opakuje. Proti nim běží vytáhlý kluk, ohlíží se a vrazí do pána, až mu vyletí hůlka z ruky, zavolá tenkým hlasem, promiňte, a celou dvojici obejme dlouhýma rukama, aby nespadli. Všichni se rozesmějí, mladík zvedne hůlku a podá ji pánovi, běží dál a dvojice se za ním dívá, jakoby ho chtěli pozvat na skleničku.

Zvednu oči nad střechy domů směrem k Moravskému náměstí a zase vidím draka. Tentokrát se zvětšuje, jak se blíží, jsou vidět detaily obličeje, z pusy mu čouhá kousek jazyka, každé oko má jiné barvy, a za ním se vlní červenobílý ocas. Lidi si ho nevšímají, jakoby to byla úplně běžná věc, kterou už ani nevnímají. Jenom paní ve žlutých šatech si přidřepne k holčičce, kterou vede za ruku, ukazuje jí na draka prstem a něco vysvětluje. Do náměstí vjede další tramvaj, zastaví, a já vidím, jak se drak začíná houpat do stran a pomalu klesá. Je obrovský, vrhá kosočtvercový stín na okraj náměstí a klouže ve vzduchu ze strany na stranu s čím dál většími výkyvy. Už je v úrovni okolních střech a já čekám, kdy se dotkne morového sloupu. Tramvaj zazvoní, rozjede se, drak se začne pomalu zvedat a teprve teď vidím, že ho někdo uvázal tenkým lankem na střechu tramvaje a že ho tramvaj tahá jako člun vodního lyžaře s rogalem. Je to neuvěřitelné. Drak se zvedá, tramvaj mizí v Masarykově ulici a drak poté, co vystoupal vysoko nad střechy, mizí za ní. Něco takového se dá vymyslet a zrealizovat snad jenom v Brně.

… • …

Lidi ze vzpomínek žijí, ale já si nic nepamatuju. Normální přece je, že člověk vzpomíná, jak šel poprvé do školy, jak ho babička hladila po vlasech, jak mu dala spolužačka pusu, tatínek postavil draka, jak dostal na Velikonoce první štamprli, jak šli s klukama na třešně a tak různě. Ale já nic. Prostě si nic nevybavím. Moje devadesátiletá maminka mi vykládá o Sokole, co tam zažila, kdo ji přivedl domů, když si v házené vyvrtla kotník, co řekla teta, když je přijela před válkou navštívit, prostě vzpomínky, detaily, příbuzní, kamarádky, co kdo řekl, co kdo udělal, hodiny a hodiny může vyprávět. Já si nepamatuju ani to, co mi vykládala minulý týden. A co je horší, nepamatuju si spolužáky, jména holek, nevím, jak to vypadalo v Údolíčku, nevybavím si, jak šly moje děti poprvé do školy, kde jsme byli před lety na dovolené, prostě téměř nic.

Ležím večer v posteli, ještě nespím, ale nevzpomínám jako ostatní. Myslím na to, co bude. Co bych chtěl udělat, jak vylepšit koupelnu, nebo kam bych šel na výlet. O minulosti nic. Jak si můžu něco pamatovat, když si to večer neopakuju? Ani děti mně se vzpomínkami nepomáhají. Kdy přišla třeba Aninka a řekla: „Pamatuješ, jak jsi mě vedl do baletu, svítilo slunko, měli jsme ještě čas, tak jsme se šli podívat do hračkářství, koupil jsi mi růžového poníka, pak jsme šli na zmrzlinu, ta skončila na poníku, byla čokoládová, poník byl celý flekatý, já jsem hrozně brečela…“ Asi se to nestalo, jenom si musím vymýšlet, když chci popsat, co bylo. Určitě se to nestalo, prostě vzpomínky nemám. Nepamatuju si žádného Borka z Rudky, ani Renečka z internátu, ani že jsem se porval se Smělíkem. Co všechno si Radka pamatuje, když mi během chvilky popsala tolik historek, které jsem, jak jsem si doteď myslel, vůbec nezažil.

Sešli jsme se loni se Stratilem a Šmídem, spolužáky z vysoké. Oni celý večer probírali zážitky z vojny a já jsem se vůbec nechytal, ačkoli jsme byli s Vaškem Šmídem po celou vojnu v jedněch kasárnách. Nevěděl jsem, že nás Stratil několikrát navštívil, že v našich kasárnách načerno přespal, jak jsme prchali před dozorčím, že jsem spadl na pravé rameno a pak jsem salutoval levou rukou, že jsme provokovali kulturistu Hrabala, že Vašek dostal sedm ostrých podmíněně, že jsem usnul na stráži v autoparku a pak mě zbavili strážní služby, prostě nic.

Proč jsem bez vzpomínek? Vlastně ne úplně. Pamatuju si trapasy, nepříjemnosti, průšvihy, blbosti, které jsem rozhodně neměl dělat a nápady, za jejichž realizaci se stydím. Pokud si něco z minulosti vybavím, tak se otřesu a snažím se to zahnat, protože je mi z těch nešťastných vzpomínek nanic. Přesto jsem určitě zažil moc pěkných a příjemných věcí, jenom si na ně nemohu vzpomenout. Závidím lidem, jak vzpomínají, usmívají se u toho, nebo se přímo chechtají, jak se sejdou

u kamarádů a říkají: „Pamatuješ, jak jsme byli v Bulharsku, děcka byly ještě malý, kolik jim bylo, Karlovi byli čtyři, nechtěl chodit na společný záchod a vedle ve stanu byl ten chlap, co po ránu vylezl v trenkách a klobouku a šlápl do hovínka, který tam večer náš Karlíček udělal. To byl tanec. Svedlo se to na potulného psa, ale přesto jsem vytáhla slivovici a s chlapem jsme se skamarádili. Jmenoval se taky Karel, byl z Humpolce, jednou jsem byla u nich na zabijačce…" a všichni se chechtají. Vzpomínají na Alenu, kterou potkali v Tatrách, usmívají se, protože Alena byla fajn a její kluk vystudoval matematiku a je moc chytrý, a tak se prostě baví a já si říkám, proboha, jak si to všechno můžou pamatovat.

Musím z toho nějak ven, bez pěkných vzpomínek se prostě žít nedá. Přece se nebudu na stará kolena trápit tím, co všechno jsem udělal špatně, komu jsem ublížil a koho navždy urazil. Nezbývá mně nic jiného, než si hezké vzpomínky vyrobit, zafixovat, uložit v hlavě a když je nemám, tak si je prostě musím vymyslet. To co si lidi pamatují, je stejně vždycky napůl vymyšlené. Já si prostě vyrobím svůj nový život, který bude vymyšlený od začátku do konce, ale jiný mít nebudu, protože ten prožitý si nepamatuju, je to jedno, ti, co tvrdí, že si pamatují, stejně jenom uvěřili vlastním zkresleným vzpomínkám.

Například u nás doma. Tři herečky sedí na terase u stolu, popíjí víno z lisovaných sklenic, schyluje se k večeru, slunko jim barví vlasy do rezava a obličeje do růžova, a ta, co má na krku řetízek, teda spíš řetěz s velikým barevným skleněným motýlem od mladého umělce, řekne, že to byl sukces, když hrála pod režií Zdeňka Bidlouse Manon.

„Oslovovali mě lidi na ulici," vykládá a rozhazuje rukama, „a vykřikovali, Pepo podívej, támhle jde ta Manon z divadla, a těch kytek, co jsem dostávala po představení a zamilované a obdivné dopisy, to jsou vzpomínky na celý život."

Druhá herečka, která má obrovské tmavé brýle, černý rolák a dlouhé fialové nehty si to taky velmi dobře pamatuje.

„Manon bylo podle scénáře šestnáct a tobě sedmadvacet, když jsi ji hrála," poznamená. „Cos dělala pod Bidlousem, ví všichni a ty kytky a dopisy byly od Jarečka, který byl šeroslepý a v divadle tě viděl jako když je mlha a sněží. To představení mělo jenom několik repríz."

„Já jsem taky hrála Manon," řekne třetí baculatá herečka s měkkým pohledem a roztomilým růžovým nosem. „Měla jsem na sobě děrovaný triko a džínový potrhaný šortky, ve kterých jsem měla tlustý nohy. Nesnášela jsem tu hru, ale hrálo se to dva roky. To Bidlousovo představení fakt nebylo nic moc, ale nechme Manon, ta

je pro mladé, nezkušené a hloupoučké. Připijme si na to, abychom ještě za čtyřicet let hrály Elinu Makropulos.“

Za čtyřicet let možná budou ještě hrát, ale jejich vzpomínky už se budou natolik rozcházet, že nebudou mluvit o úspěchu nebo propadáku téže role, ale vyloženě jedna o voze a druhá o koze, všechny naráz, jedna přes druhou, nebudou se vzájemně poslouchat a vůbec jim nebude vadit, že ani jedna nemá pravdu.

Všichni jsou skálopevně přesvědčeni, že věci se odehrály tak, jak si to pamatují, ale ve skutečnosti si to každý vybaví po svém, pohádají se, neustoupí, protože oni přece vědí, co zažili a nikdo jim do toho nesmí kecat. Tak já na to půjdu jinak. Svoje vzpomínky si prostě vymyslím, bez ohledu na to, co se opravdu stalo. Budou jenom příjemný, protože nechci vzpomínat na nepříjemné věci, nikdo mě nebude opravovat, že to tak ve skutečnosti nebylo, protože já vím, že to tak nebylo a dopředu to přiznávám, a budou to jenom moje vzpomínky na můj šťastně prožitý život.

Budu třeba ve svých vzpomínkách sedět na posteli, ukládat Bertičku ke spánku a ona se jako zeptá: „Dědečku, chodil jsi taky do školky? A jaké to bylo?“

A já začnu vyprávět. Že jsme měli školku kousek od domu, takže jsem tam mohl chodit sám. Maminka, teda tvoje prababička, řeknu Bertě, mě doprovodila ke dveřím, dala mi pusu na rozloučenou a já jsem šel naší ulicí dolů směrem k obchodu na rožku, a ještě jsem se ohlédl, abych mamince zamával, a na kopci na konci naší ulice svítilo obrovské oranžové slunce. Byla veliká zima, všude byl sníh, i na silnici, a já jsem se těšil, že budeme s děckama sáňkovat, až se vrátím po obědě ze školky. Slunko bylo tak veliké, že se skoro nevešlo mezi domy, ale bylo studené, takže jsem zatoužil se otočit, jít nahoru do kopce a na to slunko si sáhnout. Ale to jsem nemohl, protože maminka se ještě dívala ze dveří a věděl jsem, že se vždycky dívá, dokud nedojdu na rožek a nezahnu do ulice, která vedla z prudkého kopce dolů ke školce. Tam už na mě maminka nevidí a většinou tam na mě čeká kamarád Jirka a potom chodíme spolu.

Jirka tam byl i tentokrát. Zrovna, když jsem vykoukl zpoza rohu, viděl jsem ho, jak si to sviští na botách, kterým se říkalo pionýrky, po silnici, kde byla perfektní skluzavka, ale nezvládl závěr a vrazil do starého Nekudy. To byl chlap od nás z ulice, docela jsme se ho báli, protože nás pořád napomínal a někdy na nás žaloval rodičům. Jirka stačil zavolat dobrý den, chtěl rychle zmizet, ale starý Nekuda byl těžká váha, takže náraz ustál a už držel Jirku za kabát a hned začal svým mohutným hlasem hulákat:

„Co tady vyvádíš chlapečku! Nevíš, že se nemáš klouzat po silnici? Málem jsi mě porazil. Nevážíš si starého člověka. To si budu muset vyřídit s tvým otcem. Ten bude překvapený, jakého má nezdárného syna…“ a casnoval Jirkou, jakoby ho chtěl z kabátu vytřepat.

Já jsem byl mezi tím skoro u nich a nevěděl jsem, co mám dělat, myslel jsem, že ten chlap Jirkovi fakt ublíží a že Jirka dostane ještě doma od taty, a tak jsem jenom pozdravil a řekl jsem, ať ho nechá, že se přece nic nestalo.

„Ale, další známá firma,“ otočil se ke mně Nekuda, „tak ty se ho chceš zastávat? To jsem si mohl myslet. Jeden za osmnáct druhý bez dvou za dvacet. Snad bys mu přišel na pomoc, abyste mě konečně srazili k zemi.“

„Dobrý den,“ pozdravila paní Holásková, která se naštěstí mezi tím přiblížila s nákupem zespodu.

Byla to naše sousedka, byla taková kulatá, usměvavá, vždycky v květovaném šátku a široké sukni, přes kterou měla v zimě krátký kožíšek, a byla moc hodná.

„Chlapci, mohli byste mi pomoct s tím nákupem?“ poprosila nás. „Pan Nekuda by určitě rád, ale už spěchá do práce.“

Popadli jsme s Jirkou tašku každý za jedno ucho a rychle jsme stoupali zpátky do kopce, abychom zmizeli Nekudovi z dosahu.

„Jsou to potřeštění kluci, ale jinak mají zlaté srdce,“ řekla ještě paní Holásková a šla za námi.

Starý Nekuda něco zabručel a mířil dolů ke křižovatce. Vyšli jsme znovu za roh naší ulice, slunko ještě stálo mezi domy, seděl na něm veliký červený drak se zelenýma očima, šlehal plameny směrem k nám a mával ocasem.

„Opravdu jsi viděl draka?“ zeptá se Berta.

„Jasně, vzpomínám si na to,“ odpovím, „ve vzpomínkách totiž může být všechno, co tě napadne.“

Nebo budu vykládat mamince, jak jsem šel jednou ve druhé třídě na podzim ze školy uličkou a v zahradě, co byla na pravé straně, než tam postavili garáže, byla obrovská jabloň s nádherně červenýma, lesklýma, naducanýma jablkama a u plotu stála Klauda Miklíčková s blonďatýma copama v bleděmodrých šatech a upřeně hleděla na ty jablka a vůbec nevnímala svět. V zahradě stál chlap zády k plotu a něco překopával motykou. Já jsem viděl Klaudu, jak touží po těch jabkách a chlapa, jak se rýpe v zemi, tak jsem vylezl na ten plot, utrhl to rudý zářící jablko a Klaudě jsem ho s obrovským úsměvem přes celý obličej a úklonou položil do dlaně. Chlap se otočil, hrozivě zvedl motyku, ale Klauda se něho usmála a říká:

„Děkuji Vám pane. Máte nejkrásnější jablka na světě.“

Chlap sklopil motyku, usmál se nesměle a zabrblal něco jako, však to taky dalo práce, ať ti chutná a někdy zase přijď. Klauda se ne mě podívala zlatýma očima a řekla, že se mám pro ni stavit, až půjdu zítra do školy. Přišel jsem domů dokonale šťastný.

Jak tu historku budu říkat, maminka se bude usmívat a řekne:

„Vidíš, ani jsem nevěděla, že jsi měl takovou spolužačku. Nikdy jsi o ní nemluvil."

A já si pomyslím, že o mých vzpomínkách nikdo nic neví.

Tak jsem se rozhodl. Napíšu všechno, co si nepamatuju, vytvořím si novou minulost, vytlačím nepříjemné vzpomínky a budu mít za sebou pěkný život plný hezkých zážitků se svými nejbližšími, s rodinou, s kamarády a s kamarádkami, nebudou tam žádní tupani, co život jenom znepříjemňují, nebudou tam kolegyně a kolegové, kteří jenom závidí, nebude tam politika ani práce. V celém mém životě bude svítit slunko, nebo romanticky mrholit, občas příjemně pršet za oknem, v zimě bude sníh a na jaře veselo. Bude to kniha o normálních, ale neobyčejných lidech, protože každý je neobyčejný, můj soused, spoluhráči z kulečníku, kamarádi našich dětí, prostě všichni, se kterými se běžně potkáváme, i když vedou takzvaně obyčejný život. Mám totiž až po krk pohnutých osudů a totálně ujetých lidí, zločinců, psychopatů, sexuálních deviantů, alkoholiků, závisláků, mám dost hrdinů, co zachraňují svět nebo krásné dívky, mám dost válečných, meziválečných a poválečných osudů, prostě mám dost všeho, o čem čtu, nebo co vidím v televizi, v kině a na divadle. Popíšu svůj život a život svých blízkých a známých jenom z té lepší stránky. Budu vzpomínat na to, co se nestalo, ale mohlo stát a co všichni, o nichž píšu, mohli a možná i chtěli prožít.

Problém je v tom, že jsem se psát knihy nikdy neučil, ani nic z toho, co s psaním souvisí. Občas jsem to zkusil, ale buď jsem to nebral dost vážně a jenom jsem si hrál na to, že ze mě jednou bude spisovatel, nebo jsem to zase jindy vážně vzal, naučil jsem se psát na kufříkovém psacím stroji, který jsem dostal od rodičů, napsal jsem třeba povídku, ale výsledek se mi zdál ubohý. Nakonec místo studia literatury, na které by mě stejně nevzali, jsem se rozhodl dělat přijímačky na architekturu a otec mě učil kreslit. Chodil jsem po Židenicích a kreslil domy, aby měly správnou perspektivu, ve svém pokoji jsem kreslil oči a nosy jeden za druhým, kreslil jsem hlavu podle sádrového modelu a kreslil jsem i holky, které mi byly ochotné posedět. Vlastně byla jenom jedna. Černovlasá, tmavá asi po maďarských předcích, s velkýma černýma očima, trpělivě seděla na židli, dívala se z okna a čekala nehnutě, až bude kresba hotová. Neuměl jsem nakreslit její živé oči, ale jinak si byla celkem

podobná. Stejně jsem nebyl spokojený. Vlastně mě to ani moc nebavilo. Raději bych se s ní šel projít na Bílou horu, nebo s partou od kostela kecat na palouček u cesty ke hřbitovu, a tak jsem říkal otci:

„Nemám talent, nejde mi to, asi bych toho měl nechat."

„Talent se ukáže, až se naučíš ovládat ruku tak, aby sama kreslila to, co máš v hlavě. Talent nestačí na to, abys něco uměl, za vším, co na pohled vypadá lehce, a krása má vypadat lehce, stojí spousta trpělivé práce," vysvětloval pan otec to, co jsem slyšel už stokrát v různých verzích a co jsem slyšet rozhodně nechtěl.

„A co naivní malíři," zkoušel jsem, „nemají školy, jsou samouci, spoléhají jenom na svůj talent, vytvoří si svůj styl, a když ten talent opravdu mají, jsou potom slavní a vůbec nevadí, že se neučili perspektivu, nebo teorii světla a stínu. Proč vlastně nejsou slavní naivní muzikanti, naivní sochaři, nebo režiséři? Naivní herec je ochotník a občas ho někdo zneužije ve filmu."

„Možná, že jsou, jenom se jim tak neříká", zamyslel se tatín, „každopádně i ti, kterým se říká naivní malíři, to musí pořád dokola zkoušet, a když se jim zdá, že to nejde, tak to zkusí druhý den znova, až se naučí základní řemeslo a pokud se jim podaří osobitým způsobem vyjádřit to, co diváky zaujme, jsou z nich opravdoví umělci. Ještě jednou nakresli pohled z okna na protější domy, dej si záležet na tom, aby jim střechy nepadaly a okna byla opravdu v rovině fasády a pak si odpočiň. Už se lepšíš," uzavřel debatu otec.

Architektem jsem se nakonec nestal, ani malířem, ani akademickým, ani naivním. Teď ale cítím šanci. Konečně vím, co chci, mám k tomu vůli, chuť a čas, tak prostě využiji svou nepaměť k napsání vlastních nevzpomínek. Nemám příslušné vzdělání ani řemeslo, nevím, jak se píšou knihy, ačkoli jsem jich přečetl celkem dost, ale vždycky jsem při tom přemýšlel jenom nad dějem nebo postavami, představoval jsem si sám sebe v popisovaném prostření a nikdy mě nenapadlo zkoumat, jak a proč je to napsané právě tak, nad čím ten spisovatel přemýšlel, když to psal, a jestli mu to šlo samo, nebo to napřed stokrát zkoušel, než napsal něco kloudného. Už to na stará kolena nedoženu. Asi nebudu v literatuře to, co Henri Rousseau nebo třeba Josef Hlinomaz v malířství, ale můžu to zkusit, a třeba právě jako naivní spisovatel.

… • …

Sedím s Alenou před chalupou a pozorujeme moje rodiče, strýce Mirka a tetu Jindřišku, jak se pomalu sunou na lyžích do kopce směrem k lesu.

„Počkáme, až budou u lesa," navrhuje Alena, „ pak pudem dovnitř za Ivou a musíme vymyslet, co budeme dělat, když jsme tu sami. Mohli bysme třeba vytáhnout lopaty a udělat si ve sněhu dráhu, po které bysme jezdili."

„To můžeme, i když jsou naši doma. Musíme vymyslet něco dobrodružného, co by nám nedovolili. Třeba skákat s deštníkem jako padákem z vikýře do sněhu. Nebo si uděláme v rybníčku díru do ledu a budeme chytat ryby."

„Nebo budeme ve sněhu válet sudy až do údolí k potoku," dodala Alena.

Nic dalšího už nás nenapadlo, tak jsme mlčky sledovali čtyři tmavé postavy, jak stoupaly zasněženou plání a postupně se zmenšovaly. Z lesa se ozval křik nějakého ptáka, jinak bylo zimní, zasněžené ticho. Ohrada pozemku před chalupou byla celá pod sněhem, takže ho muselo být aspoň metr. Třpytil se ve slunci, až z toho bolely oči, kromě několika stop od lyží a prohrabané pěšiny ke studánce a k rybníčku byl nedotčený. Ani stopy srnek nebo zajíce na něm nebyly. Asi byl tak hluboký, že se zvířata držela někde v závětří, kde ho nebylo tolik.

„Jsou u lesa. Už se nevrátí. Jdeme za Ivou," oznámila Alena a šli jsme do chalupy.

„Už jsou pryč? Tak co budeme dělat?" ptá se Iva.

„Napřed si uděláme pochoutku," navrhuji, „a pak si rozmyslíme dobrodružnou akci. Ivo, podej kakao a moučkový cukr a jdeme nato."

Smíchali jsme v misce kakaový prášek s cukrem, každý jsme si vzali kávovou lžičku, nabrali směs, chvíli jsme váhali, až si Iva s Alenou daly vrchovatou lžičku do pusy a já jsem jako na povel začal vznešeně jako páv kráčet po kuchyni a pokoušel jsem se je rozesmát.

„Princátko si to kráčí přes celý sál," vysvětloval jsem své pohyby, „a pozorován celým dvorem se blíží ke krásné panně, aby ji požádal o ruku."

Holky začaly nabírat slzy smíchu, když viděly, jak se se zavřenýma očima natřásám, zvedám vysoko nohy a mávám rukama.

„A jak si to princátko vykračuje," pokračoval jsem, „co to dvořané neslyší? Co krok, to prd."

Iva se začala dusit smíchem, dlaní si zakryla obličej, celá se prohnula, kýchla a směs kakaa s cukrem jí vyletěla nosem.

„Prohrálas!" křičeli jsme oba s Alenou, které se podařilo prášek v puse rozpustit a spolknout.

„Ty musíš taky!" volaly holky a nutily mě dát si lžičku prášku do pusy. Když jsem to udělal, začaly kolem mě tančit, jakože orientální tance a zpívaly:

„Co krůček, to prdík, co krůček, to prdíček."